

Haarlem wordt niet voor niets de “Hofjesstad” genoemd. Meer dan twintig hofjes zijn er te vinden en er zijn er zelfs nog meer geweest, die inmiddels helaas zijn verdwenen.

Hofjes zijn in de afgelopen eeuwen vooral bedoeld geweest om een aantrekkelijke en veilige plaats te bieden aan oudere dames met een bescheiden inkomen. Nog steeds is er veel belangstelling om in een hofje te mogen wonen, al loopt dat nu vooral via woningbouwverenigingen en niet meer via regenten zoals toen. De Gravinnehof aan het Spaarne en het Hofje van Enschedé in de binnenstad zijn daarvan moderne voorbeelden.

Het ontstaan van een hofje is vooral te danken geweest aan rijke particulieren, christelijke gemeenten of gilden. Veelal werd in het testament een deel van het vermogen bestemd voor de bouw van een hofje en de verzorging van minderbedeelden. Particulieren, vaak zonder kinderen, deden dit. Soms speelde daarbij ook het voortbestaan van hun naam een rol. Daarnaast

was barmhartigheid en het zielenheil in het hiernamaals belangrijk. Waren de hofjes in de middeleeuwen eenvoudig uitgevoerd en nauwelijks opvallend. In de 18de eeuw veranderde dat en kon men van de hofjes de rijkdom van de stichter goed aflezen.

Het Hofje van Staats is geen hofje van de Staat, maar van IJsbrand Staats. Deze rijke Haarlemse garenreder en –handelaar liet in 1729 geld na om een hofje te bouwen aan de Jansweg (toentertijd nog nauwelijks bebouwd) naar een ontwerp van architect Abraham Kleijn. In 1733 was het hofje klaar met woonruimte voor 29 oude vrijsters of weduwen.

Het hoofdgebouw aan de straatzijde bestaat uit een hoger middengedeelte en twee zijvleugels. Vooral het middengedeelte is rijk bewerkt met onder andere een mooi snijraam boven de monumentale toegangsdeur met dubbele trap en in het boogveld daarboven het indrukwekkende familiewapen van IJsbrand Staats; een klimmende leeuw op een met drie rozetten versierd veld, uitgevoerd in zwart en goud.

Boven de deuren van de zijvleugels zijn stenen reliëfs, gehakt door de Haarlemse beeldhouwer Gerrit van Heerstal aangebracht met allegorische voorstellingen van de *weldadigheid* en de *meedogendheid*; verwijzingen naar de weldoener IJsbrand Staats, die ten overvloede ook daarin zijn portret had laten aanbrengen. Het is een deftig hofje van monumentale afmetingen. Aan de rechterzijde is de toegang naar de woningen rond de binnentuin met de eik in het midden. Ga beslist eens binnen kijken en let op de kleuren van Staats (zwart/geel) op de luiken aan de huisjes.

Op het middengedeelte is een torentje met daarop een windvaan. De windvaan bestaat uit de engel des dood met zeis en symboliseert het onontkoombare einde, de dood.....

Bron: Jaarboek 1991 Historische Vereniging Haarlem en Noord Hollands Archief